

M A T E R I Á L Y

Z D E N Ě K K U D Ě L K A

Z korespondence Jana Trampoty Josefu Kubičkovi

Předložený soubor dopisů malíře Jana Trampoty¹ sochaři Josefu Kubičkovi² představuje nedávno nalezené torzo rozsáhlé korespondence mezi oběma umělci, která byla z větší části zničena v roce 1945. Ačkoliv pro historika umění je vždy zdrojem poznání především dílo umělce, je jeho povinností neopomenout při zpracování tohoto díla zároveň nic, co by mohlo doplnit nebo alespoň zpřesnit a ověřit učiněné poznatky, a to nejen o tvorbě samé, nýbrž také o umělcově vztahu k životu. U Trampoty se jeví nutnost tohoto postupu tím více, že jeho vynikajícímu umění byla donedávna věnována podivuhodně nepatrná pozornost. V dosavadních vědomostech o jeho tvorbě a životě jsou proto značné mezery, jež zaplnit bude s přibývajícím časovým odstupem stále nesnadnější. Jedním ze spolehlivých pramenů zde může být právě umělcova korespondence. Její význam je v Trampotově případě o to větší, že téměř každý jeho písemný projev se obírá otázkami umění a že — a to je neméně důležité — malíř o nich hovoří neobyčejně věcně a střízlivě, bez zkrslujícího patosu. Jde sice většinou — alespoň v tomto souboru — o drobné, útržkové poznámky vztahující se spíše ke konkrétní práci než k zásadním teoretickým problémům, avšak i z nich je možno rekonstruovat umělcovy hlavní názory. Mimoto dopisy Kubičkovi, s kterým Trampotu pojilo celý život nejtěsnější přátelství, dokreslují přesvědčivě umělcův lidský profil, jeho upřímný a ryzí vztah k lidem a k věcem umění. A konečně přispěje zveřejnění — tuším první — jeho korespondence také k doplnění poznatků o Trampotově díle, zvláště z hlediska historie jednotlivých prací.

V majetku sochaře Josefa Kubička se dnes nachází celkem 13 dopisů, 1 korespondenční lístek a 23 pohlednic. Z toho otiskují 12 dopisů, z nich 10 v plném rozsahu, 1 zkráceně (č. 2) a 1 ve výtahu (č. 4), a 3 pohlednice. Při zpracovávání korespondence jsem vycházel z edičních zásad, uveřejněných ve Věstníku čs. akademie věd LVI v roce 1948. To znamená, že jsem text s výjimkou zřejmých přeepsání ponechal v autentickém znění, zkratky jsem rozvedl v hranatých závorkách, interpunkci jsem změnil a doplnil tam, kde to prospělo srozumitelnosti textu aj. Pouze u posledních tří dopisů jsem se omezil téměř výhradně jen na interpunkční úpravy, a to z důvodu, který uvádím v poznámce 49. Pravopisnou úpravu korespondence jsem provedl podle zásad Pravidel českého pravopisu z roku 1957 s tím, že jsem u slov, která je možno psát dvojím způsobem, důsledně používal starších dublet (např. museum, nikoliv muzeum).

Akad. sochaři Josefu Kubičkovi děkuji srdečně za laskavé zapůjčení korespondence.

1

18. března 1919, z Prahy do Nových Hradů u Vysokého Mýta. O chystané výpravě malířů na místa bojů čsl. legionářů a o své případné cestě na Sibiř. O přípravách na výstavu v dubnu toho roku. Kubičkovi nabízí vystavovat současně soubor plastik. Různé drobné zprávy.

Dopis — 3 listy (19×14 cm a 17,5×13,2 cm), psané inkoustem, s výjimkou 1 listu po obou stranách.

Milý příteli,

nehněvej se, že Ti teprve dnes odpovídám na Tvůj milý dopis — jistě už se dozvíš příčiny, které mne zdržovaly, pochopíš a omluvíš moji zdanlivou nedbalost.

Jedná se zde skutečně o neobyčejnou a významnou věc. Vláda³ si totiž usmyslil vypravit v nejbližších dnech asi 14 malířů na ta místa, kde naši legionáři se organizovali a bojovali. Byl jsem mezi těmi několika šťastnými — aniž bych co věděl — navržen, a to na cestu do Sibíře. Pochopitelně, že mne nabídka vzrušila, a to tím spíše, že cesta je projektována přes Francii, Ameriku a Japonsko. Viděl bych rodinu⁴ a kus světa. Událost to ohromná a významná jak pro mé umění, tak i pro život. Nespím již kolik nocí, přemýšleje stále o té výpravě. Nejsm ještě dnes bez jisté nervosity. Obávám se mimo jiné, aby z toho projektu nesešlo,⁵ než přece mám zaručené zprávy, že se již jen jedná o schválení potřebného obnosu. Jinak je vše schváleno. Ihned bych odjel.

Co se týče mé výstavy,⁶ nasadil jsem vše, abych ji uspořádal, a skutečně věc se mi zdáfila tak dalece, že Ti dnes mohu sdělit, že ji zahájím 1. dubna tr. Mám již vše zarámováno i vyjednáno. Dr. Matějček,⁷ red. Vol.[ných] sm.[ěrů], napíše mi předmluvu ke katalogu.

Mluvil jsem též ohledně Tvých prací, leč nevím, mám-li Ti to nabídnout? Chtěl by jsi se zúčastnit⁸ P. Weinert⁹ by proti tomu neměl nic — pochopitelně vedli bychom ji pod společnou firmou. V Mánesu¹⁰ se na výstavu nedočkáš. Ta bude — snad — možná — nikoliv — na podzim.

Co se týče Tvých dřevorytů, myslím, že nyní pro Tebe by byla dobrá posice v Hollaru.¹¹ Beneš¹² a potom ještě já mluvím o Tvých dřevorytech s p. Šimonem,¹³ a nyní mají zrovna před výstavou.

Časopis „Jaro“, ještě dříve nežli vyšel, pošel. Není z toho nic, ale mladí založili zde týdeník „Republika“. Mluvil jsem o Tobě a odkázal jsem je na Dvořáka.¹⁴ Myslím, že by Ti tam vydali celé číslo.

Připravoval jsem se, že k Tobě přijedu. Nyní vidíš, jak je to nemožné.

A ještě s tou „Republikou“. Jak jsem se dodatečně informoval, můžeš najisto počítat — zcela jistě budou Tvé dřevoryty i kresby (inkoust nebo tuš) reprodukovat.

Dále. Továrník Waldes, který ode mne odkoupil jeden olej a dvě kresby, má v úmyslu založit uměleckou galerii, a to vlastním nákladem. Myslím, že by též od Tebe odkoupil nějakou plastiku. Představil bych Tě p. konservátoru Kuchynkovi, který koupě navrhuje. Též bych věděl o kupci na tu sošku sv. Václava.¹⁵ Byl by to dr. Pfaf, s kterým se velice dobře znám.

Zítřejší jdu k p. Weinertovi stran té výstavy, abych uzavřel s ním smlouvu, a již nebudu vyčkávat Tvé odpovědi, ježto nezbyvá k tomu mnoho času a projednám to též za Tebe. V pátek počnu pracovat na plakátě. Uvedu jej pod společnou firmou a též v Mánesu ohlásím naši společnou výstavu. Myslím, že to vše schválíš. Nejlépe by bylo, kdyby jsi okamžitě přijel a přivezl současně vše, co míníš vystavovat.

Nejhůř bude s tím katalogem. V něm bude předmluva, kterou mi napíše dr. Matějček. Ale snad by jsi své práce mohl doprovodit nějakým svým vlastním říkáníčkem. Pokus se o to. Na plakátě budou následující slova: Výbor prací malíře J. Trampoty a sochaře J. Kubíčka. Obálku katalogu bys zas mohl řešit Ty, rozumíš se ve dřevě, s nápísem anebo bez. Co se týče ideje, neboj se, vzpomeň na sebe a na mne a já věřím, že nalezněš pro to výstižnou zkratku. Rozměr té destičky asi 8—10 cm aneb 9—11 cm. Můžeš provést dvě nebo tři.¹⁶ Myslím, že by si jednu pro trvalejší užívání odkoupil sám p. Weinert.

V sobotu odstěhuji vše, co chci vystaviti, aby to tam bylo včas. Také mne upozorňoval

p. Gočár,¹⁷ abych byl připraven k odjezdu, a tu bych byl rád, když už to pořádám s Tebou, abys část té starosti převzal na sebe a v případě mé nepřítomnosti výstavu zahájil.¹⁸ Což kdybys provedl též nějaké pozvánky ve formátě dopisnice?¹⁹

Neotálej a dej se ihned do práce. Budu Tě nejdéle do pondělí příštího týdne v Praze očekávat. V každém případě mně napiš. V případě, že by se cesta odložila a já s výstavou byl tak dalece, že by mě nebylo zde líbba, tu bych Tě ještě navštívil. To bude však již sotva možné — nespolehej se.

Nyní si vzpomínám, že máš též svátek. Přeji tedy mnoho štěstí a zdraví a to ostatní si budeš muset holt vydobýt. Paní vyřídí můj nejupřímnější pozdrav a Tobě přátelsky tiskne ruku

Trampota.

V Praze 18. března 1919.

2

Na jaře 1920, z Prahy do Nových Hradů u Vysokého Mýta. O skončení Kubíčkových sochařských prací v Hradci Králové. Soukromé záležitosti.

Dopis — 4 listy (22×15 cm) psané inkoustem po dvou stranách.

Milý Kubíčku,

díky za vše, co jsi pro mne učinil i podnikl, nezapomenu Ti toho. Jak víš, měl jsem dostat gáží, leč oni mne k mé radosti demobilisují. A už se jim to podaří, což se mi zdá po nabytých zkušenostech s vojenskými úřady ne věci příliš snadnou. Oddychnu si asi tak, jako Ty při skončení své práce na novostavbě v Královém Hradci.²⁰ Zatím je věc v chodu, chodím z úřadu na úřad, což je pro mne velice veselé. Jeden posílá mne k druhému a současně mi radí, abych vyčkal, že zatím o ničem nevědí, že akt asi někde leží et cet. Kdyby v tom nespočíval mimo jiné můj klid, víc bych se o to nestaral.

Jsi hotov v Král. Hradci, čímž jsi mne překvapil, a mně nezbyvá než Ti blahopřát a se Ti obdivovat. Jen lituji, že jsem nebyl s Tebou, když jsi odtamtud odjížděl — to byl asi chvat? Dovedu si představit! Něco podobného v útěku, jako se vedlo našinci po debaklu na Píavě? Ne? Vzpomínal jsem, co jsem v Praze, velmi často na Tebe, na tu nádeničinu a na Tvé sebezapření, v kterém dovedeš býti neporovnatelný! Ale očekával jsem, že mne ke skončení pozveš. Domníval jsem se, že to skončíš někdy v tomto týdnu, a dnes, to jest v úterý, měl jsem v úmyslu zajet do Kr.[álové] H.[radce] a potom na den dva za Tebou, když by Ti to bylo milé, do Nových Hradů. Za tím účelem sehnal jsem trochu peněz. Ale i tak je dobře.

[Další části dopisu se týkají soukromých záležitostí.]

Vyřídí laskavě můj pozdrav p. Máně a p. rodičům a zeptej se Jarmilky, jestli by mně namlátila, kdybych Vás navštívil.

Jestě jednou všechny upřímně zdraví a Tobě tiskne ruku

Tvůj Honza.

[V Praze na jaře] 1920.

3

25. července 1920, z Prahy do Nových Hradů u Vysokého Mýta. O své nemoci a přípravách na cestu na Slovensko společně s Kubíčkem. O názoru na činnost S. V. U. Mánes.

Dopis — 3 listy (22×16,5 cm) psané inkoustem, s výjimkou 1 listu po obou stranách.

Milý příteli Kubíčku,

díky za dopis a Tvůj zájem o mne. Byl jsem si vždy Tebou jist, že mám v Tobě nejmužnějšího kamaráda, s kterým mi lze i tehda žít, octnu-li se v agonii.

Podáváš mi ruku, to člověka sílí, povzbuzuje a zavazuje k životu. A v čem mi radíš, máš

v mnohém pravdu, lež život přede mne nastavil hory, které zlézt je mi nyní nemožné. Cítím se vyčerpán a jsem skutečně vážně nemocen.

Přeše vše připravuji se se spěchem jakého jsem jen schopen, odjeti s Tebou na Slovensko.²¹ V pondělí, tj. 26. července, těším se na shledání s Tebou a celou ct. rodinou v Nových Hradech. Přivezu Ti tužky, o které mne žádáš, a snad též kolekci barevných tužek a třínožku k sezení. Očekávám, že budeš souhlasit.

Co se týká oněch „paragrafů“ z Mánesa — těch se Ty nemusíš obávat. Budeš-li chtít vystav.[ovat] v některém jiném sdružení, oznámíš to prostě v M.[ánesu] a současně (formálně) požádáš o povolení a oni povolí. Jinak by z M. odešla hezká řada umělců, a to těch nejvýkonnějších, pro které činnost M. je nedostatečná. Je tu Hollar, jehož členové museli by se rozloučit buď s M. nebo s Hollarem. Na to lze se odvolat. Mne ten „ferman“ nepřekvapil. Dalo se to předvídat — jedná se o velikonoční čištění. O posledních letech „činnosti“ Mánesa, kterou dobře zřel, Preisler²² řekl: spolek obrodit mládím. On to myslel dobře — měl na mysli skutečně mládí — leč v M. vzalo se to za heslo a prováděli jej tak, že přijímali kdekoho a facit všeho byl ten, že získali tím masu, s kterou si nyní nevědí rady. Řekl jsem loni své mínění o této „činnosti“ a též i to, k čemu se dochází, totiž to, že spolek v této formě je nemožný a překonaný a měl by se převtělil ve svaz. Svaz, který by sdružoval umělce různých skupin jako směrů a které by na veřejnosti vystupovaly samostatně a třeba pod protektorátem svazu M. Seskupování by se dělo ne pro Bůh z nařízení, ale z uměleckých sympatií. Výstavy skupin byly by snáz proveditelné (pro velké členské výstavy nejsou někdy místnosti, někdy zase díla) a mohla by se jimi obesílat též jiná města v republice. Výstava takto střídala by výstavu a vždy po několika letech mohl by svaz uspořádat oficiální výstavu veškerého umění v republice vytvořeného. (Umělecký časopis přinášel by uzavřená čísla jednotlivých skupin. Reprodukce byly by pouze vložené, z kterých by se časem sestavily monografie jednotlivých malířů, sochařů, architektů, grafiků a umělec.[kého] průmyslu.)

V této formě — ovšem s předpokladem, že vnitřní složení bylo by takové, aby se před sociálními otázkami hermeticky neuzavíralo, ale vážně je řešilo — působil by Mánes jako svaz daleko intenzivněji jak v životě uměleckém, tak i veřejném.

Nenastane-li tento přerod uvnitř a vně, octne se Mánes v agónii, jako se již stalo Jednotě.²³ Takových spolků není třeba a nebylo by ho litovat.

O ten přerod musíme se pokusit my — nyní je vhodná příležitost, abychom ty problémy vyřešili. O tom však bude lépe hovořit a my k tomu budeme mít dosti příležitosti. Zatím buď zdráv a vyřiď celé rodině můj upřímný pozdrav.

Tvůj Honza.

V Praze dne 25. července 1920.

4

V létě 1921, ze Slatiny do Nových Hradů u Vysokého Mýta. O narození syna²⁴ a o nastěhování do Kubičkova domu. V dražbě získal pro Kubička dvě lípy. Různá sdělení soukromé povahy.

Dopis — 2 listy (22×20,3 cm) psané tužkou, 1 po obou stranách.

5

28. srpna 1921, ze Slatiny do Nových Hradů u Vysokého Mýta. Různé drobné zprávy.

Dopis — 2 listy (20,3×22 cm), psané inkoustem po jedné straně.

Milý Jožko,

na Tvůj dopis nemohl jsem až dosud odpovědět, ježto jsem nevěděl, zdali přece jen k Vám nepřijedu. Ale byl jsem již na cestě k Tobě. V sobotu minulý týden byl jsem v Hradci,

leč nepochodil jsem, jak jsem očekával. Dále, máš jistě mnoho práce a též jsi jaksi z té cesty po Slovensku neurovnán. Potom očekáváte příbuzné. To vše a ještě mnohé jiné přimělo mne, abych cestu k Vám odložil a tedy ještě týž den jsem se z Hradce vrátil do Slatiny.

Jinak Ti sděluji na Tvůj dopis: rozhodnutí o lípě ponechávám na Tobě. Hermínka již opatřila člověka, který lípu prořeže, je to p. Kalous. Též jsou zde na prodej duby p. Novotného, to by Tebe mohlo zajímat.

P. Paulus je tč. v Plané u Českých Budějovic a mají mi „přijít“ od něj peníze, kterých mimochodem již nutně potřebuji. Ježto jsem si myslel, že v té době budu v Nových Hradech, nechal jsem si je odeslat k Vám, jakož i peníze od p. Seitze (za ty hráče).²⁵ Buď tak dobrý, cokoliv přijde k Vám do H.[radů], pošli to sem za mnou, a to spěšně, jak jen dovedeš.

Co se týká těch rozhovorů zde s lidmi zde o Tobě, jak mne napomínáš a „nevíš, jestli Ti dobře rozumím“, abych psal Tvými slovy, odpovídám, že Ti rozumím. Buď bez obav, s nikým od té dražby nemluví, s nikým se nestýkám. (A přece, jednou jsem navštívil Beneše²⁶ v N.[ěmecké] Rybně²⁷ na faře a též ve Dvoře²⁸ pí Masarykovou a Slavička,²⁹ který právě přijel z Berlína.) Jinak nevyhledávám styku, mám sám se sebou co dělat.

Výstavy³⁰ se dle všeho letos nezúčastním, nevěděl bych čím. Ty však ten svůj výběr prací připrav a piš — jednej o tom s Mánesem. Snad si ještě o tom pohovoříme.

Vyříd' od nás a od Hermínky všem pozdrav.

Tvůj Trampota.

V Slatině 28. VIII. 21.

6

12. srpna 1930, z Rouenu do Brna. Pohlední lístek s pozdravem.

Milý Jožko,

tak jsem se rozběhl do Rouenu a v té kamenné kráse vzpomínám. Tebe a Tvé milé srdečně pozdravuje

Tvůj Trampota.

[Na okraji:] Adresa: zůstává Etretat Irf re.³¹

12. VIII. 30.

7

30. listopadu 1930, z Etretatu (Normandie) do Brna. Pohlední lístek se soukromými zprávami a s pozdravem.

Milý Jožko,

srdečný dík za milý dopis, rady i pomoc. Máš v mnohém pravdu — příliš mnoho najednou chci. Co se týče p. dr. N.,³² předpokládal jsem, že je to krásný člověk, a proto jsem se mu svěřil. Budu Ti ještě psát, zatím srdečně Tebe a Tvé milé pozdravuje

Tvůj Tram.

[V Etretatu] 30. XI. 30.

8

21. dubna 1931, z Prahy do Brna. O výstavě v květnu toho roku. O prémiové litografii. Různé drobné zprávy a soukromé záležitosti.

Dopis — 1 list (25,8×21 cm), psaný inkoustem po obou stranách.

Milý Jožko,

měl jsem v úmyslu o svátcích velikonočních Tebe navštívit, ale nepodařilo se mi, abych návštěvu mohl uskutečnit. Pokoušel jsem se v Hradci zpeněžit některou z těch mnoha věcí, které jsem měl uschovány v museu, žel bezvýsledně. Tak dal jsem poslat onen obraz³³ pro

pana MUDr. N.³⁴ Protože obraz je nutno dáti zasklítí a v rám náležitě vmontovat, adresov. [al] jsem zásilku na našeho Pekárka.³⁵ Je uvnitř města a snáz to zařídí, požádal jsem ho o to. Současně přiložil jsem ještě další tři obrazy pro volný prodej. Byl bych Ti velmi vděčný, kdybys našel i pro některý z nich zájemce.

Mánes se uvolil dáti mi termín k vystavování, a to současně s výstavou Bourdellovou.³⁶ Výstava má býti již v květnu a já teprve nyní mohu trochu pracovat. Škoda těch utracených dnů ztraceným sháněním! Nyní mne také žádá Mánes, abych předložil náčrt k barevné litografii pro prémii. Nemám kdy ji udělat. Už jsem ji měl vlastně předložit. Nevím, nebudu-li se muset zříci pro nedostatek času.³⁷

Nepřijedeš se ještě jednou podívat na tu francouzskou výstavu?³⁸ *Měl bys!!* už se zavírá tento týden.

Prosím Tě, vyříd laskavě můj pozdrav p. MUDr. Novotnému a požádej ho laskavě o zaslání doplatku, potřebuji tak nutně těch peněz, že ani netušíš. *Zápasím o to nejnemnější.*

Předem srdečný dík.

Tebe a Tvé milé srdečně pozdravuje vždy Tvůj

Tram.

V Praze 21. IV. 31.

9

10. října 1933, z Prahy do Brna. *Různé drobné zprávy a soukromé záležitosti.*

Dopis — 1 list (25,8×21 cm), psaný inkoustem po jedné straně.

Milý Jožko,

po příjezdu do Prahy byl jsem v jednom kole, takže jsem se nemohl dostat k tomu, abych Ti vše sdělil. Bylo toho nad hlavu! Konečně včera, to jest v pondělí, jsem mohl uložit k věčnému klidu svou maminku na Ōšanech do společné hrobky. Pomyslí si, že jsem pohřben zaměstnán od 11. srpna, čili skoro dva měsíce! Ale toť jistě není všemu konec. Právě jsem obdržel opět od své tety expres dopis kvůli peněžním diferencím za převoz. Plať a plať a peněz není. Ale tím Tě nebudu otravovat. Chtěl jsi znáti adresu dr. Nebeského,³⁹ nuže ta zní: dr. V. Nebeský, Paris XIV, rue Delambre 11 (já psal [:] redaktor). Adresa na knihkupectví, kde mají Rembrandta: Hendrichovo studentské knihkupectví, Husova 8, Praha I. Rembrandt je dosud na skladě. Co se týče těch herců, dosud není premie v provozu. Jakmile se to stane, ostatní zařídím.

Panu dr. N. jsem poslal vysvětlující dopis. Doufám, že o všem ostatním dohovoříte se. Zítřa odjízdim do Pěčína, abych přivezl 3 obrazy!! pro výstavu.⁴⁰ Možná, že budu moci vystavit pouze dva, třetí potřebuje ještě mnoho, aby byl schopen vystavení.

Srdečně Vás všechny pozdravuje, Tobě tiskne přátelsky ruku

Tvůj Trampota.

V Praze dne 10. X. 1933.

V pátek 13. X. jsem opět v Praze, v sobotu odpoledne je jury.

10

25. března 1941, z Pěčína do Brna. *O své práci a o zaslání obrazů na výstavu do Zlína. O potížích s bytem. Různé drobné zprávy a soukromé záležitosti.*

Dopis — 1 list (25×20 cm), psaný inkoustem po obou stranách.

Milý Jožo!

Jsem přes měsíc v Pěčíně. Zima tu je, jak se patří, než slunce už sotva dovolí nadělat větší paseku než jakou způsobila o letošních vánocích. Ještě jsem zde zastihl závěje do výše

telegrafních tyčí. Lidé vycházeli vikýři a po celý den v mnohých příbytcích se svítilo. Myslím, že to zavinilo přílišné kácení našich krásných lesů zde i jinde.

Pracuji vesměs doma, vycházím pouze z večera, mám toho na kupy zpracovat. Obeslal jsem na nátlak Mánesa kolekci do Zlína.⁴¹ Hodně věcí z Francie. Jury složena ještě „jiná“.⁴² Poslal jsem 18 obrazů, mnohé ze soukromého majetku. Byl mně slíben velký „hmotný úspěch“. Leč jak jsem je vzal za slovo, to jest chtěl od nich záruk, tj. půjčku do rámu a jiných investic, s tím podnikem spojených, viděl jsem skutečnost, jak i já ji vidím. Přesto „kojím se naději“.

A mám proč. Zde jsem od počátku vytrhován p. domácí. Ona sice bydlí dále v Žamberku. Než zde byl přidělen býv. finanč. respicient a přidělenec k obci, k zásobovací službě, a ten o můj byt usiluje. Osvědčil se i jinak: na poli ochotník a sokol, krátce stal se pro starostu nepostradatelným a obci potřebným. Ujal se též toho, soudně mě vystěhovat. Následkem toho jsem v úzkých.

Nic kloudného k ubytování zde není, nezbyvá, než se přece odhodlat k stavbě. Ale za co? Obrátil jsem se v té své starosti na p. JUDr. Sládka, než ten tolik nařká, že Ti jeho dopis odesílám a Ty budeš tak dobrý a dopis mně vrátíš příležitostně.“

Rád bych zde nějaký čas vydržel, leč bez peněz to nejde. Trváš ještě na tom obraze od L. P.,⁴³ ta maličkost by mi zde byla dobrá. Nezlob se proto. Vráťa⁴⁴ bude mít opět „prvního“, dále nájem v Praze a zde tak pro mne začíná „jaro!“ Stydím se, že píši jen a jen o sobě. Co Ty rachotíš? Zdravím Tebe a Tvé milé co nejsrdečněji. Tiskne Tobě ruku

Tvůj Honza.

V Pěčíně 25. března 1941.

* Dopis ne a ne najít. Též churaví, kancelář tichne, ve vile očekává cizince at. dále.

11

22. ledna 1942, z Pěčina do Brna. O své nemoci. O obraze „Park z Nové vsi“. Různé drobné zprávy a soukromé záležitosti.

Dopis — 1 list (25,8×21 cm), psaný inkoustem po obou stranách.

Milý Jožko!

Těší mě, že jste si na mne vzpomněli. Zdržuji se zde ne proto, že by se mi zde líbilo, nebo že bych zimu měl rád, ale proto, že je zde pro mne život snesitelnější.

Stůnu, a sice zcela vážně! Mám srdeční obtíže, takže jeden čas jsem celé noci nespal. Nejhorší přitom je, že nejsem schopen žádné práce, i napsání krátkého dopisu činí mně obtíže. Tento stav datuje se od léta. Lékaři doporučují kliniku nebo léčebný ústav, než já, dokud stojím na svých nohou, odmítám tuto dobrovolnou samovazbu.

Kdyby nebylo té nemoci, jistě bych k Vám na nějaký den přijel a těšil se z Vás, ve Vašem rodinném kruhu. Janoš⁴⁵ by předložil své mladistvé práce a člověk by již tím okřál. Zima by uběhla.

Přijedte! Zůstanu ještě zde. Ovšem mnoho tepla zde neužijete, listky vezměte s sebou pro všechny případy.

Zdravím Vás co nejsrdečněji. Tobě tisknu ruku.

Tvůj Honza.

Těší mě, že jsi získal pro svoji galerii ten „Park z Nové Vsi“.⁴⁶ Nerad jsem ho viděl u toho „sběratele“. Kdybych měl s dostatek peněz, tak jsem ho vykoupil, když už ne z jiného důvodu, tak už z toho, že to bylo z období mého nejšťastnějšího žití. Než jsem ho dal z ruky té handličce, byl jsem jí ujistěn, že si jej ponechá pro svoji sbírku . . .

Vezmi toho Cézanna, co jsi mi slíbil darovat, a jednoho Průchu,⁴⁷ toho si zaplatím. Lítoval jsem a lituji, že jsem Průchovu výstavu⁴⁸ neviděl. Ale mně bylo v té době tak mizerné, že se to nedá sdělit. Byl jsem nervově zhrouten, pro nic jsem neměl zájmu. Tak nazdar

V Pěčíně, 22. I. 1942.

Tvůj Honza.

12

3. dubna 1942, z Hradce Králové do Brna. Pohlední lístek se sdělením, že se nachází v nemocnici v Hradci Králové. O své nemoci.

Milý Jožko!

Stále jsem čekal Tvůj příjezd do Pěčína, až už jsem nemohl. Nyní jsem již měsíc v Hradecké všeobecné veřejné nemocnici. Ležím mimo jiné se zánětem pohrudnice, ale již se z toho probírám. Z injekcí jsem co by cedník a cítím se velmi slab. Srdečně Vás všechny pozdravuji a zůstávám Váš

Jan.

P. S. Příjemné velikonoce.

V Hradci Králové 3. IV. 42.

13

19. července 1942, z Poděbrad do Brna. O své nemoci. Soukromé záležitosti.⁴⁹

Dopis — 1 list (29,7×21 cm), psaný inkoustem po obou stranách.

Drahý příteli Jožko!

Tvůj milý dopis byl mi zasláný — adresovaný do Pěčína — za mnou do Poděbrad, kde jsem v léčení u MUDr. L. Filipa v jeho sanatoriu. Před tím jsem byl přes dva měsíce v Hradecké všeobecné nemocnici — čili mimo Pěčín jsem již pět měsíců.

Začalo dechem, srdcem, potom zápalem pohrudnice a nyní srdcem, silnýma revmama, že jsem se nemohl ani hnout, a teď zánětem a slepým střevem, tak že se zdá, nejsem rozhodnut, nemám-li se vrátit do Hradecké nemocnice dáti si ho vyoperovat. Ležím obložený v ledu, alespoň tu část, kde je umístěná.

Ježto jsem z počátku nebyl schopen napsati souvislé myšlenky, nepsal a nutnou korespondenci vykonával za mne Vráťa, který za mnou do nemocnice denně docházel. Zde zdálo se, že se z toho stavu proberu, když se dostavily revmatické bolesti, že jsem rukou dobře nevládl a pro bolesti v kříži po celé noci nespál. Byly to stavy k zoufání, jaká nálada ku psaní, snadno si představíš! Proto mi odpustíš, že jsem opomíjel, musel bych se Ti o tom sdělit. Zachoval jsi se ke mně jak nikdy nezapomenu, viděl jsem, co v Tobě mám i v celé Tvé rodině. Pochopitelně oč žádáš, zařídil jsem již v Mánesu, to jest, dopsal jsem panu tajemníku p. Tomanovi, aby pí (Jarmile) PhC Jarmile Kubičkové vyšli ve všem, co se mne týká, vstříc, že je dcerou mého nejlepšího přítele a že co dělá a k tomu potřebuje, jí bylo vydáno.⁵⁰ Právě jsem měl rozepsaný dopis pro p. tajemníka, aby mi dal zhotovit fotosnímky od p. Sudka⁵¹ a též aby jí byly vydány. Škoda, že nejsem doma, v Praze, dal bych jí celou kolekci snímků.

Vedle satebního daru k jejímu provdání a gratulaci k sňatku.⁵² Lituji, že nejsem zdrav. Ta kniha o Průchovi⁵³ je knihou krásnou, že jsem litoval, že končí. Ale potom by to byl román a ona zamýšlela napsati monografii, a tím je. Můžete být právem pyšní na její výkon!

O tom, jak jsem byl překvapen zásilkou a obsahem, nebudu ztrácet slov. Prostě byl jsem tím donucen k rádné léčbě a hned jsem jel do Hradecké nemocnice se léčit.

Je to však nad mé poměry. Jsem zde 9 neděl a nyní má přijít k vyúčtování, hrozím se toho! Můžeš-li, pošli pak to, dá-li se to, vyúčtujem. Prosím Tě, napiš p. Jarmile a ať se o tom přesvědčí v Mánesu. Tebe zdravím a tisknu Tvou ruku

Tvůj vždy Jan.

Pozdravuji též Tvoji paní a Jánoše, na kterého se těším a přeji hodně zdaru.

[Na okraji:] Je-li to málo v Mánesu, co jsem napsal tajemníkově pro paní Jarmilu, ať mi napíše, vše udělám!

Jan Trampota, tč. Poděbrady, sanatorium MUDr. L. Filipa.

V Poděbradech 19. VII. 1942.

14

25. července 1942, z Poděbrad do Brna. O potížích s bytem v Pěčíně a s ateliérem v Praze. O své nemoci. Vyslovuje svůj názor na umění malíře Hudečka. Různé drobné zprávy a soukromé záležitosti.

Dopis — 2 listy (25×20 cm), psané inkoustem po dvou stranách.

Milý a drahý příteli!

Jsem Ti velkým díkem zavázán, že jsi mně vypomohl v naléhavé chvíli; věděl jsem sic kudy kam, ale vše vyžadovalo času, a toho nebylo. *Tys to zachránil.*

Dopis Tvůj, Váš, Jánošovy práce, to vše uvedlo mě ve zmatek, bylo toho příliš najednou. Zrovna ten den přišlo, že jsem byl tomu rád — vnitřně teplo a chladu zvenčí.

Tedy za vřelé, opravdu bratrské pozvání děkuji, byl jsem jím dojat, nepřeháním jak dávno a lituji, že ho nemůžu přijmout, alespoň nyní. Ten kopec zlézat v tom stavu, v jakém jsem, by mě zabil. Byl bych Vám jen přítěží, žijete v zasloužené pohodě, kterou jste si vybudovali společným úsilím, a já bych ji rušil.

Je pohnutá doba, tím více si Vašeho pozvání a vždy to ponesu v paměti, ale já nemám věci své v pořádku ani v Praze ani v Pěčíně. Proto pojedu dříve do Prahy, třeba se toho lekám, potom do Pěčina, kde vlastně nemám už být. Mám soudní výpověď z bytu, ježto paní ředitel.[ka] Břízová šla již do pense a byt v Žamberku chce pustit (do pense byla dána. Je jí 55 let). Nezdržoval bych celou záležitost, kdybych měl kam se přestěhovat, víš, co mám v pražském ateliéru věcí, ke všemu jsem musel přestěhovat bedny z půdy do ateliéru. Není tam k hnutí. A stěhuju se nyní, žádej vagón, hledej byt nebo ateliér. Nalezl jsem sic na Uhelném trhu v nově opraveném domě, ale činže byla enormní. Bylo tam ústřední topení, horká a studená voda 14.000 K. Ale ten svůj v Norimbersku jsem nemohl pustit, ježto nevím, zda ten nový udržím; tak jsem jej nabídl ho Nejedlýmu,⁵⁴ který sic ateliér má v akademii, ale nesmí tam nikoho vodit. To se rozumí, že byl tuze rád. Představ ateliér 8×8 v třetím patře! A ve středu města! Já však nahlodán srdeční chorobou neměl jsem důvěru v sebe, v nic než v Pána Boha — mohl jsem se do toho dát? Vždyť i tak mám se sebou co dělat. Víš předobře, jak se u nás prodávalo! Chtěl-li být práv své věci, bylo to těžké. Dnešní stav nesmíme brát v úvalu, je přechodní jako vše. Co bych musel vyvádět za kumšt, abych to vydržel. 12.000 K stojí hoch, 12.000 K já, 18.000 K ten nový a starý ateliér, pobyt venku 4.000 K, nyní materiál a rámy počítám 6.000 K. Velmi skromně 52.000 K. Mohl jsem se do takového závratného podniku se svým zdravím pustit? Nejsem dobrodruh!

Později, když jsem věc uvážil, vzdal jsem se s těžkým srdcem. Viděl jsem facta a ty byly rozhodující. Nejsem už mladík a těžko se smírůju s kompromisem nezamýšleným, jak teprve se záměrným!

Co Jánoš! Jeho práce mě těší a opravdu z ní mám radost, ale už by byl čas, aby stál před živým modelem. Vane to z jeho prací? Odpusť, jestli mluvím do Tvého vedení, které jistě je nejlepší, jaké může se mu dostat. Ostatně na jeho práci je to zřejmé. Věřím v něj a špatného školení by se brzo zhostil, ale byl v zápolení, kde by viděl. A teorie není špatná si ji osvojit. Škoda, že o tom nemůžu s Tebou mluvit! Ale budu Ti ještě v tom duchu, dovolíš-li, ještě psát, dnes už jsem vyčerpán, že sotva péro držím v ruce. Včera jsem musel pro velkou tělesnou únavu ve psaní ustát. Nic trochu nevydržím, rychle jsem vyčerpán, i když nic nedělám. Říkají, že je to vždy po zápalu pohrudnice a že z toho časem dostanu, jen abych byl trpělivý. Koupele nesmím brát, abych přišel opět na podzim . . .

Těšil jsem se na neděli, že se věnuji korespondenci s Tebou, ale nic jsem nenapsal, ač jsem kvůli tomu celý den zůstal doma. Plačtivý den a já měl klid. Žádnou injekci, horské slunce a podobné vyrazení, mohl jsem patřit sobě a nepatřil. Až teprve večer jsem vyšel nakolat se trochu vzduchu. Vlahý, pěkný letní večer. Někde u nás přišlo a blýskalo. Měsíc

skvířil se za mraky, chvílemi vykoukl a osvětlil krajinu. Připomněl mně nebožtíka Hudečka,⁵⁵ který se vypořádával s měsícem někde u moře. Viděl jsem u něj v ateliéru řadu jeho prací toho druhu a nechápal tehdy jeho práci — *byla to poesie*. Na štěstí nemám ve zvyku o věci, která je mně cizí, pronášet svůj soud. Spíše jsem zarmoucen, sklíčen, zklamán krátce, fysicky trpím. Než já tehdy moře neviděl a neměl o něm představu. Dnes vím a mám ho „ve paměti“, myslím to moře. Krátce, bez vlastního zážitku není porozumění.

Tyto věci žádají si objasnění a precisování. Hudeček byl velký malíř, to je nesporná věc, a svou věc vyslovil, jak nejlépe dovedl, ale o to mně nejde. Co je příčinou malířovou, že obraz, vlastně obrazy (v tomto případě) ponechávají diváka chladny při pohledu, byť byl obraz malován s celou pohotovostí malířovou a znalostí, až teprve osobní prožitek zprostředkuje porozumění! Vždyť je tolik věcí na světě, které neprožil a neprožije a má je člověk rád od prvního pohledu? V našem případě jedná se o díla malíře, kterého máme osobně rádi, jeho paleta je nám sympatická, obrazy mají i *malířský* obsah a ještě něco navíc, a přece na nás nepůsobí? V čem to vězí? Na druhé straně je případ řekněme Matissův, kterého neznáme, je nám i cizí a přece přitahuje, že barevnou věc dovede i přivést do černého a nepřestaneme ji mít rádi?

Není to malicherná věc a přeje si rozřešení. Tento hlavolam může zaměstnat celou milou a váženou rodinu i s Tebou. Ale i mně je ta věc nejasná a jsem zvědav, jak dopadne. Musí se zjednat jasno! Je to v zájmu malíře, inteligentního diváka i dalších malířů. Toto thema stojí za studii . . .

Viděl jsem od Hudečka nejméně 12 rozměrných pláten a všechny mě nechaly chladné, a bylo vidět vřelou snahu zážitek podat co nejvěrněji. Jistě k tomu použil řadu studií, které mně neukázal, ale měl je, ježto později některé jsem viděl v soukromí. Toto uvádím k vážnému posouzení rozboru.

Je mně těžko, sotva vládnou rukou, ale jsem rád, že jsem již tak dalece zdrav, že jsem schopen souvislé myšlenky napsat. Byla doba, kdy jsem nebyl možný ani myslet. Myšlenka stíhala myšlenku — dá-li se to nazvat myšlením, jako rychlík. Mozek jako trať a já jsem čekal, kdy se vlaky srazí a nastane ta příšerná katastrofa. Kdy člověk bude sice žít, ale duchem bude jinde . . .

Pozdravuji Vás všechny a líbá Vás

Váš Honza Trampotů.

Paní Jarmile děkuji za dobrou snahu nějak mně prospěti, ať lístkem dá vědět, kam mám fotografie adresovat. Jinak bych je poslal, Jožko, Tobě. Pojedu do Prahy, abych si věci úředně uspořádal, a pak kde budu, dám o sobě vědět.

Tiskne Ti ruku a posílá vřelé díky všem

Tvůj Honza.

V Poděbradech 25. VII. 1942.

15

4. září 1942,⁵⁶ z Poděbrad do Brna. *Soukromé záležitosti*.

Dopis — 1 list (29,7×21 cm), psaný inkoustem po jedné straně.

Drahý příteli!

Dík Prozřetelnosti jsem ještě v Poděbradech, ale sotva se držím na nohou. Sice se vleču, ale jsem zde.

Nehněvej se, že Ti nepiši, třebaže by byl důvod už ten, třeba že Tvá dcera Jarmila napsala do Rozhlasu o mne milý článek⁵⁷ doložený ukázkami mé práce. Je to velmi pěkné od ní, ale . . .

Budu se muset odtud stěhovat a z Pěčína také a to mě hněte. V Praze bydlím v 5tém patře a tam mám zimu, znáš ji. Pomyslení na to všechno je pro zdravého k zdoání — nevím, jak se z toho dostat, porad?

Toto mě v hlavě stále straší, nespím, nejsem schopen žádné myšlenky. Také strava je zde od začátku bídná, vážím již 58½ kg letně oblečen (dříve 86 kg).

Prosím, že Tě stále obtěžuji. To by bylo stále, kdybych Ti psal, připadám si jako ten chocholouš na silnici.

Zdraví Vás srdečně všechny, Tobě tiskne více ruku

V Poděbradech 4. 9. 1942.

Tvůj Honza.

P o z n á m k y

- ¹ Narodil se 21. května 1889 v Praze, zemřel 19. října 1942 v Poděbradech. O jeho životě a díle srov. A. P o h r i b n ý, *Jan Trampota*. Praha 1959. Tam také výběr ze starší literatury.
- ² Narodil se 13. března 1890 ve Slatině n. Zdobnicí. Žije a pracuje v Brně. Srov. J. B. S v r č e k, *Sochařské dílo Josefa Kubička*, Praha 1949.
- ³ Nepodařilo se mně zjistit, koho Trampota mnil.
- ⁴ V roce 1910 nebo o něco později se Trampotovi odstěhovali do Ameriky.
- ⁵ V roce 1919 se uskutečnila pouze cesta na Slovensko, podniknutá společně s malířem Rudolfem Kremličkou.
- ⁶ Je míněna souborná výstava umělcových prací pořádaná společně s výstavou plastik Josefa Kubička v Umělecké a aukční síni Weinertově v Praze na Příkopech v dubnu t. r.
- ⁷ Dr. Antonín Matějček (1888—1950), historik umění, pozdější profesor dějin výtvarného umění na Karlově universitě v Praze.
- ⁸ Srov. pozn. 6.
- ⁹ Srov. pozn. 6.
- ¹⁰ Spolek výtvarných umělců Mánes v Praze.
- ¹¹ Sdružení českých umělců grafiků Hollar v Praze.
- ¹² Malíř Vincenc Beneš (nar. 1883).
- ¹³ Grafík a malíř T. František Šimon (1877—1942).
- ¹⁴ Malíř Bohuslav Dvořák (1867—1951).
- ¹⁵ Jde o sochu Svatý Václav z roku 1918 v majetku Moravského muzea v Brně.
- ¹⁶ Kubiček vytvořil dva dřevořezy. Pro obálku katalogu s tématem Úroda (11×9 cm), pro pozvánku s tématem Dřevorubci (10×9 cm).
- ¹⁷ Architekt Josef Gočár (1880—1945).
- ¹⁸ Výstavu zahájil patrně dr. Matějček.
- ¹⁹ Srov. pozn. 16.
- ²⁰ Jde o výzdobu domů železničních zaměstnanců.
- ²¹ Společný zájezd se uskutečnil v létě toho roku.
- ²² Malíř Jan Preisler (1872—1918). V době studií Trampotův učitel.
- ²³ Jednota umělců výtvarných v Praze. — ²⁴ Vratislav Trampota.
- ²⁵ Je míněn jeden z nejčasnějších umělcových obrazů Hráči (olej) z roku 1907, silně ovlivněný Cézannem.
- ²⁶ Srov. pozn. 12. — ²⁷ Dnes Rybná n. Zdobnicí. — ²⁸ Tj. rybenský dvůr.
- ²⁹ Malíř Jan Slaviček (nar. 1900).
- ³⁰ Tj. členské výstavy S. V. U. Mánes. Trampota v tomto roce výstavu skutečně neobeslal.
- ³¹ Patrně zkomolená zkratka departementu Seine — Inférieure se značkou pro restantní zásilky.
- ³² Srov. dopis z 21. dubna 1931 a pozn. 34.

- ³³ Nelze dnes zjistit, o který obraz jde.
- ³⁴ MUDr. Antonín Novotný, primář chirurg. odděl. fakultní nemocnice v Brně.
- ³⁵ František Pekárek, tajemník Skupiny výtvarných umělců v Brně.
- ³⁶ Souborná výstava se konala v květnu a v červnu. Trampota vystavoval 43 obrazů a 29 kreseb. — E. A. Bourdelle, francouzský sochař (1861—1929).
- ³⁷ Trampota ji však provedl ještě v témže roce. Vicebarevná litografie Bárky je datována 31. říjnem 1931. Byla přemiovým tiskem pro členy S. V. U. Mánes na rok 1932.
- ³⁸ Je míněna výstava Umění současné Francie, pořádaná S. V. U. Mánes v březnu a v dubnu roku 1931.
- ³⁹ Dr. Václav Nebeský, historik umění (1889—1949).
- ⁴⁰ Tj. pro členskou výstavu S. V. U. Mánes v roce 1933.
- ⁴¹ Jde o výstavu S. V. U. Mánes, která se konala ve Zlíně v dubnu toho roku. Trampota zde vystavoval tyto obrazy: Dub v krajině (1926), Jasan (1928), dva obrazy Borovice (1930), Výhled k moři (1930), Vyplutí lodí za sleděm (1930), Skály v poledním slunci (nedatován, patrně z roku 1930), Vilky v dvorku večer (1932) a Pěčín na podzim (nedatován). Téhož roku se zúčastnil 6. výstavy Zlínského salónu. Vystavoval dva obrazy Borovice, patrně tytéž, jako na předchozí výstavě.
- ⁴² Smysl věty není zcela jasný.
- ⁴³ Je míněna malířka Linka Procházková (1884—1960).
- ⁴⁴ Srov. pozn. 24.
- ⁴⁵ Syn Josefa Kubička, malíř Jánuš Kubiček (nar. 1921).
- ⁴⁶ Jde o obraz z roku 1915.
- ⁴⁷ Je míněna kniha *Jindřich Průcha. Život a dílo*, kterou napsala dcera Josefa Kubička, Jarmila K u b í č k o v á. Kniha vyšla v Praze roku 1941.
- ⁴⁸ Šlo o výstavu pořádanou S. V. U. Mánes koncem roku 1941 v Praze.
- ⁴⁹ Jak je patrné z tohoto a z dalších dopisů, začal se u umělce projevovat vliv nemoci. Dopisy jsou proto otisknuty — s výjimkou interpunkčních úprav — bez vydavatelova zásahu.
- ⁵⁰ Šlo o materiál k článku J. K u b í č k o v é, *O malíři Janu Trampotovi*. *Volné směry* XXXVIII, 1942—1944, 83 n.
- ⁵¹ Fotograf Josef Sudek (nar. 1896).
- ⁵² Smysl věty není zcela jasný.
- ⁵³ Tj. Mikulášská tř. 11.
- ⁵⁴ Malíř Otakar Nejedlý (nar. 1883—1957).
- ⁵⁵ Malíř Antonín Hudeček (1872—1941).
- ⁵⁶ Dopis byl však odeslán až později, asi týden před umělcovou smrtí.
- ⁵⁷ O malíři Janu Trampotovi. Týden rozhlasu IX, 1942, č. 39, 11.